C15

ก.683

ข่าวเกษตร

ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๗๘๘

วันอังคารที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

ผลสำเร็จของการเพาะเห็ดหอมในประเทศไทย

• อานนท์ เอื้อตระกูล

เลขาธิการสมาคมนักวิจัยและเพาะเห็ดแห่งประเทศไทย

เห็ดหอมเป็นเห็ดที่รู้จักกันแพร่หลาย ทั่วโลกมานานหลายศตวรรษแล้ว ทั้งนี้เพราะในวงการแพทย์ ถือว่าเห็ดหอม เป็นยาอายุ วัฒนะ รักษาโรคในคนไข้มากมายหลายชนิด และปัจจุบัน คณะแพทย์ และเภสัชของ ประเทศญี่-ปุ่น—ไต้หวัน ได้ทำการ ค้นคว้า ทดลอง หาสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน เห็ดหอมว่า มีสาร อะไร และเกี่ยวข้องในการรักษาโรคใดบ้าง ปรากฏว่า เห็ดหอมเป็นเห็ดที่มีโปรตีนต่ำกว่าเห็ดอื่น ๆ แต่ก็มีสูงกว่าพืชผักอื่น ๆ ยกเว้นพืชพวกถั่ว แต่เห็ดหอมยังมีธาตุแคลเซี่ยม ฟอส-ฟอรัส เหล็ก เพื่อช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกระดูกให้แก่ร่างกาย และวิตามินบี ๑ บี ๒ สูงไม่แพ้ยีสต์ ทั้งยังเป็นเห็ดชนิดเดียวเท่านั้น ที่มีวิตามินดี ที่ช่วย บำรุงกระดูกอยู่สูงมาก (เห็ดหอม ๑๐๐ กรัม มีวิตามินดีถึง๗๖.๙ มิลลิกรัม) พร้อมทั้งเป็นเห็ดที่มีโซเดียมต่ำที่สุด เหมาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เป็นโรคเกี่ยวกับไต ส่วนคุณค่าทางยานั้นเห็ดหอมมีสารที่สำ-คัญอยู่ ๔ ชนิด คือ

1. Eritadenine โครงสร้างเป็น 4-(9-adenyl), 3(R)-dihydroxy-4-(9-adenyl)-butyric acid มีคุณสมบัติลดไขมัน (Cholesterol) ในเลือดได้ ถ้าหากบริโภคเห็ดหอมสดวันละ ๙๐ กรัมจะสามารถลด Cholesterol ลงได้ ๑๒% ภายใน ๑ สัปดาห์ และทำให้กรดในน้ำดีสูงขึ้นช่วยป้องกันหรือละลายนิ่วได้

๒. Lentinan โครงสร้างเป็นสาร bata-1 3-glucan มีคุณสมบัติต่อต้านโรคมะเร็ง

๓. Ac 2 P โครงสร้างเป็นสาร polysaccharide มีโมเลกุลใหญ่ประกอบด้วยน้ำตาล pentose เป็นส่วนมาก มีคุณสมบัติต่อต้านไวรัสที่ทำให้เกิดโรคไข้หวัดใหญ่ หัด และโปลิโอ

๔. Mushroom RNA โครงสร้างเป็น double-straded RNA มีคุณสมบัติต่อต้านไวรัสและชักนำให้สร้างสาร inferon ป้องกันไข้หวัดใหญ่ได้

ด้วยสรรพคุณดังกล่าวของเห็ดหอมจึงทำให้เห็ดหอมเป็นเห็ดที่ได้รับความนิยมและต้องการกันอย่างสูงมาก ในปัจจุบันเห็ดหอมมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ประเทศที่มีการเพาะเห็ดหอมมากที่สุดคือประเทศญี่ปุ่น รองลงมาได้แก่ ประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน อินโดนีเซีย สำหรับประเทศไทยบี ๆ หนึ่งได้สั่งเห็ด เข้ามา บริโภค ภาย ในประเทศ คิด เป็นเงินบีละไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ล้านบาทโดยไม่รวมถึงการลักลอบนำเข้า หรือเป็นที่ ๑ ในเอเซีย

ราคาที่จำหน่ายกันในประเทศ ถ้าเป็นของสาธารณรัฐประชาชนจีน เกรดเอ ราคา ๗๕๐ บาท แต่ถ้าเป็นของญี่ปุ่นเกรดเอ ราคา ๑,๘๐๐ บาท

การเพาะเห็ดหอมใน ประเทศ ไทย ได้ทำการทดลองมาเป็นเวลากว่าสิบบีแล้ว ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจพอ สม ควร แต่ไม่สามารถทำเป็นแบบอุตสาหกรรมได้ทั้งนี้เพราะไม้ที่ ใช้เพาะเห็ดหอม ต้องเป็นไม้ตระกูลไม้ก่อ ซึ่งเป็นไม้ต้นน้ำลำธารและเป็นไม้หวงห้ามของทางการในการเพาะต้องใช้ อุณหภูมิ ประ-มาณ ๑๐—๑๕ องศาเซลเซียส จึงจำเป็นต้องทำการเพาะบนภูเขาสูงเท่านั้น

การเพาะเห็ดหอมใน ต่าง ประเทศ มี การเตรียมงานและวางแผนการเพาะ เห็ด หอม กันอย่างจริงจังเช่น ประเทศไต้หวันทำการปลูกไม้ที่จะใช้เพาะเห็ดหอมซึ่งต้องใช้เวลานานประมาณ ๒๖—๓๐ ปี และในการเพาะเห็ดหอมหลังจากใส่เชื้อเห็ดเข้าไปในไม้แล้วต้องใช้เวลาพักไม้ ๒ ๑/๒/๓ ปี ถึงจะสามารถเก็บดอกเห็ดได้ ส่วนประเทศญี่ปุ่นใช้เวลาในการปลูกไม้นานประมาณ๒๐-๒๕ปี และหลังจากใส่เชื้อเห็ดแล้วประมาณ ๒ ปี ถึงจะออกดอก ในการเก็บดอกเห็ดจะเก็บไปได้เรื่อยๆ เป็นเวลา ๓—๕ ปี ปีหนึ่งจะเก็บได้ ๖—๘ ครั้ง และในขณะนี้การเพาะเห็ดหอมในประเทศทั้งสองซึ่งผลิตเห็ดจำหน่ายทั่วโลกเริ่มประสบปัญหา เนื่อง จาก การเจริญเติบโตทางด้านการอุตสาหกรรม ทำให้ในประเทศขาด แคลน พื้น ที่ ใน การ ปลูกไม้ เพราะไม้ที่ปลูกต้องใช้เวลาค่อนข้างนาน ดังนั้นใน พ.ศ. ๒๕๑๕ มีชาวญี่ปุ่นคือ นายชิราคิ (Mitono Shiraki) ได้มาทำการทดลองเพาะเห็ดหอมในประเทศไทย ปรากฏว่า ๓ ปีแรกประสพความล้มเหลว ต่อมาจึงได้พยายามเรียนรู้จากปัญหาต่าง ๆ และจากความร่วมมือของนักวิจัยชาวญี่ปุ่นที่ได้ ให้ความสนใจอย่างมากจนกระทั่งบัดนี้การเพาะเห็ด หอมในประ-เทศไทย ได้รับความ สำเร็จเป็นผลที่ น่าพอ ใจอย่างยิ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันประเทศ-ไทยสามารถ เพาะเห็ดหอมได้ดีกว่าทุกประเทศ

ในโลกและผู้เขียนมีความเชื่อแน่ว่าใน อนาคตอันใกล้นี้ ประเทศไทยจะต้องเป็นประเทศที่สามารถเพาะ เห็ดหอม ออกจำหน่าย ตลาดต่างประเทศได้ และอาจจะทำรายได้ให้แก่ประเทศไม่แพ้สินค้าอย่างอื่น

การเพาะเห็ดหอมในประเทศไทย ปัจจุบันนี้ ไม่จำเป็นต้องใช้ ไม้ก่อซึ่งเป็นไม้หวงห้ามเลย เพราะยังมีไม้มากมายที่สามารถเพาะได้ และเป็นไม้ที่แทบจะไม่มีราคาค่างวดเลย เช่น ไม้ไคล้น้ำ (ต้นใหญ่ ใบคล้ายใบลิ้นจี่ ใต้ใบมีสีบรอน ขึ้นริมผั่งแม่น้ำ) ไม้พลอง ไม้กระถินณรงค์ ไม้มะม่วง ไม้หลิว ไม้ยางพารา ฯลฯ เป็นต้น โดยเฉพาะไม้ไคล้ใช้เวลาปลูกประมาณ ๔—๖ ปี ก็สามารถนำมาเพาะได้ ใช้เวลาเพียง ๔—๖ เดือนเท่านั้นก็สามารถออกดอกได้ (เร็วกว่าประเทศญี่ปุ่นถึง ๔ เท่าตัว) สามารถเพาะได้แทบ ทุกสภาพ ดินฟ้า อากาศ โดย ไม่มีปัญหาในเรื่องอุณหภูมิเลย หรืออาจกล่าวได้ว่าสามารถเพาะได้ทั้งในอากาศเย็นและอากาศร้อน การเก็บผลผลิตสามารถเก็บได้ตลอดทั้งปี ปีละประมาณ ๑๒—๑๓ ครั้งนอกจากนี้เห็ดหอมที่เพาะได้ ในประเทศจะมีขนาดดอกโตมากพร้อมทั้งมีสีขนของหมวกเป็นที่นิยมของ ท้อง ตลาด ก้านดอกสั้น รสชาติหวานและหอมกว่าของต่างประเทศ ตลอดจนผลผลิตสูงมาก

จากการทดลอง ในไม้ไคล้ ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ นิ้ว ยาวประมาณ๑ เมตร หากซื้อไม้จะซื้อได้ในราคา ๒—๓ บาท เมื่อนำมาเพาะเห็ดหอมแล้ว ปีหนึ่ง ๆ จะสามารถเก็บเห็ดหอมโดยเฉลี่ยแล้วได้ประมาณ ๒—๓ กิโลกรัม เก็บได้นาน ๓—๔ ปี ราคาเห็ดหอมสดในราคาขายส่งกิโลกรัมละ ๓๐๐—๓๕๐ บาทดังนั้นจะเห็นได้ว่าจากไม้ราคา ๓ บาท ภายใน ๑ ปีเท่านั้นก็สามารถ ทำเงินได้สูงกว่า ราคาไม้นับเป็นร้อยเท่าทีเดียว

ปัญหาและข้อเสนอแนะใน การเพาะเห็ดหอมในประเทศไทยขณะนี้คือ

๑. ทางด้านวิชาการ ยังไม่มีนักวิชาการของประเทศไทยที่ เชี่ยวชาญใน เรื่องเห็ดหอมอย่างจริงจัง ดังนั้น เชื้อเห็ดหอมจึงจำเป็นต้องสั่งซื้อจาก ประเทศ ญี่ปุ่น เข้ามาใน ราคาที่แพงมาก ไม้ ๑ ท่อนต้องใส่เชื้อเห็ดคิดเป็นเงินประมาณ ๓๕ บาท ด้วยเหตุนี้รัฐบาลควรรีบสนับสนุนทางวิชาการอย่างจริงจัง เช่นเดียวกับต่างประเทศ

๒. ด้านการส่งเสริม เนื่องจากเห็ดหอมมีราคาสูงมาก จึงทำให้การตื่นตัว ในเกษตรกรเกิดขึ้นมาก ดังนั้น ควรมีการจัดระบบและระเบียบการส่งเสริมให้รัดกุม ไม่เช่นนั้นแล้วอาจมีการรับตัดไม้ โดยรู้เท่าไม่ถึงการ ซึ่งจะทำให้วัสดุในการเพาะเห็ดลดลง สิ่งเหล่านี้อาจจะแก้โดยการ ออกกฎหมาย หรือข้อ บังคับสำหรับผู้เพาะ เห็ดหอม ซึ่งควรจะมี สัมปทาน ในการตัดไม้และปลูกไม้ทดแทน

๓. ควรทำการส่งเสริม และชักนำให้มีการลงทุนการทำเชื้อเห็ด โดยทางการควรจะต้องควบคุมทางด้านคุณภาพ ภาษีและราคา ให้อย่างรัดกุม

๔. สถาบันเกี่ยวกับเห็ดโดยตรง ควรมีสถาบันนี้โดยเร็วที่สุด เพื่อจะเป็นการช่วยอบรมเกษตรกรก่อนที่จะไปทำการเพาะเห็ด และเป็นที่พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นตลอดจนแก้ ไขปัญหาทางด้านตลาด ●